

Termer och begrepp i den nya kommunallagen

Finlands Kommunförbunds översättarseminarium 21.4.2015

Freja Häggblom, referendarieråd, translator
Högsta förvaltningsdomstolen

Regeringens propositio 268/2014 rd
(www.finlex.fi eller www.eduskunta.fi)
Riksdagens svar med lagtexten: RSV 348/2014

I VAD ÄR KOMMUNEN?

1 kap. Allmänna bestämmelser (1-6 §)

Nytt begrepp: Kunnan toiminta = Kommunens verksamhet

Johon kuuluu:

- Kunnan ja kuntakonsernin toiminta, 6 § 2 mom.
- Kuntien yhteistoiminta
- Muu omistukseen, sopimukseen ja rahoittamiseen perustuva toiminta

Som omfattar:

- Kommunens och kommunkoncernens verksamhet
- Samarbete med andra kommuner
- Övrig verksamhet som grundar sig på ägande, avtal och finansiering

Kuntakonserni = kommunkoncernen 6 § 1 mom.

Kommunkoncernen består av =

- Kommunen och dess
- dottersammanslutningar (tytärysteisöt)

Konsernijohto = koncernledning, 48 §

Omistajaohjaus = ägarstyrning (ny)

Konserniohje = koncerndirektiv (ny)

Dottersammanslutning är en sammanslutning i vilken kommunen har bestämmande inflytande =
kunnalla on yhteisössä määräysvalta

Till kommunkoncernen hör inte intressesammanslutningar =
osakkuusyhteisöt, (ny) 47 §

II VAD GÖR KOMMUNEN?

2 kap. Kommunens uppgifter och organiseringsansvar Kommunallagen (7-9 §):

Kunnan tehtävät = Kommunens uppgifter

Kunnan toimiala = Uppgiftsområde (?) Verksamhetsområde (?),
kanske inte: ansvarsområde? Hur gör vid med ”**kompetensen**”?
eller kanske det går med behörighetsområde?

Kunnan **lakisäätteiset (erityiseen toimialaan kuuluvat)** tehtävät =

Kommunens **lagstadgade (obligatoriska)** uppgifter som grundar sig på kommunen speciella (särskilda) kompetens.

Uppgifterna föreskrivs i ett stort antal lagar och kan vara sådana som ska skötas i lagstadgat samarbete med andra kommuner.

Kunnan **itsehallintoon (yleiseen toimialaan kuuluvat)** tehtävät =

Kommunens uppgifter som grundar sig på den **kommunala självstyrelsen (kommunens allmänna kompetens), frivilliga uppgifter.**

Toimeksiantotehtävät = Toiselle julkisyhteisölle kuuluvat tehtävät, jotka kunta ottaa hoitaakseen sopimuksen nojalla.

Uppdragsbaserade uppgifter = Ett annat offentligt samfunds uppgifter som kommunen åtagit sig att sköta med stöd av avtal

Yleistä toimialaa rajoittavat **yleiset hallinto-oikeudelliset periaatteet**, varsinkin yleishyödyllisyyden periaate, yhdenvertaisuusperiaate,

objektiviteettiperiaate ja suhteellisuusperiaate sekä tasapuolisen kohtelun vaatimus ja harkintavallan väärinkäytön kieltö.

Kommunens allmänna kompetens (behörighet) begränsas av **allmänna förvaltningsrättsliga principer**, särskilt principen om allmännyttä, likställdhets- eller jämlikhetsprincipen, principen om ändamålsbundenhet, objektivitetsprincipen och proportionalitetsprincipen samt av kravet på likvärdigt bemötande och förbudet mot missbruk av prövningsrätt.

Om kommunen har brutit mot dessa principer anses den ha **missbrukat sin prövningsrätt = käyttänyt harkintavaltaansa väärin**.

Kunnan järjestämismvastuu (ny) = Vastuu kunnan lakisäateisten tehtävien ja kuntien lakisäateiseen yhteistoimintaan kuuluvien tehtävien järjestämisestä. Tämän vastuun kunta voi hoitaa järjestämällä lakisäateiset tehtävänsä itse tai sopimalla järjestämismvastuun siirtämisestä toiselle kunnalle tai kuntayhtymälle.

OBS! Att organisera uppgifterna är inte detsamma som att sköta dem.

Kommunens organiseringsansvar = Ansvar för att organisera kommunens lagstadgade uppgifter och de uppgifter som kommunen ska sköta i lagstadgat

samarbete med andra. Detta ansvar kan kommunen ta genom att själv organisera uppgifterna eller överföra organiseringsansvaret på någon annan kommun eller samkommun.

De uppgifter för vilka kommunen har organiseringsansvar kan den alltså sköta genom att

- producera tjänster själv = palvelun tuottaminen omana työnä
- I samarbete med andra = yhteistoiminnassa

Samarbetet kan ske genom samkommun eller gemensamt organ eller gemensam tjänst med andra kommuner eller genom att avtala om att organiseringsansvaret överförs på en annan kommun eller samkommun = kuntayhtymän, yhteisen toimielimen tai yhteisen viran kautta

En ansvars- eller värdkommun= vastuu- tai isäntäkunta kan således sköta en uppgift för flera kommuners räkning. Kommunerna har då ett gemensamt organ.

Se närmare 50 – 54 § i kommunallagen

III VAD GÖR STATEN?

3 kap. Förhållandet mellan staten och kommunen

Kommunallagen 10 – 13 §

Valtion ja kuntien neuvottelumenettely = Statens och kommunens samrådsförfarande, 11 §

Peruspalveluohjelma = Baserviceprogrammet ersätts med

Kuntatalousohjelma = Program för kommunernas ekonomi, (ny) 12 §

Julkisen talouden ohjausjärjestelmä = Styrsystemet för de offentliga finanserna

Julkisen talouden suunnitelma = Planen för de offentliga finanserna

Kuntatalouden ja –hallinnon neuvottelukunta (ny finsk term, tidigare

”Kunnallistalous” = Delegationen för kommunal ekonomi och

kommunalförvaltning, 13 §

Rahoitusperiaate = finansieringsprincipen

Ett saldo i förhållande till BNP = strukturellt saldo

IV HUR FÅR VI VÅR RÖST HÖRD I KOMMUNEN ?

5 kap. Kommuninvånarnas rätt till inflytande

Kuntavaalit (ny finsk term) = Kommunalval

Kuntalaki=Kommunallag

Vaikuttamistoimielin = (ny) Påverkansorgan

Vaikuttajaryhmä = (ny) Påverkansgrupp, 26 §

Vanhusneuvosto = (ny) äldreråd, 27 §

Nuorisovaltuusto = (ny) ungdomsfullmäktige, 26 §

Vammaisneuvosto = (ny) råd för personer med funktionsnedsättning, 28 §

Kuntalaisraati = invånarråd (ny) 22 §

Kansalaisraati = medborgarråd (ny)

Palvelun käyttäjä = Servicebrukare

Käyttäjäläheinen = Brukarnära

Palvelualoitemalli = Modellen med serviceinitiativ (för att finna nya sätt att producera service)

Käyttäjädemokratia = brukardemokrati

Käyttäjälähtöinen = Som utgår från brukarna

Kunnan asukkaan aloiteoikeus = Kommuninvånarnas initiativrätt

Viestintä = Kommunikation (29 §)

V VEM BESTÄMMER I KOMMUNEN?

4 kap. Fullmäktige och 6 kap. Kommunens organ

7 kap. Ledningen av kommunen samt kommunstyrelsen

Kunnallisen elimen **toimivalta** = Ett kommunalt organs **behörighet**

Jäykät toimivaltarajat = strikta behörighetsgränser (kompetensgränser)

Otto-oikeus= Asian ottaminen ylempien toimielimen käsiteltäväksi

Övertagningsrätt = Behandling av ett redan avgjort ärende i ett högre organ (92 §)

Tehtäväalue = Uppgiftsområde

Valiokuntamalli = (ny) Utskottsmodell (till ledamöter i kommunstyrelsen och en nämnd kan väljas endast fullmäktigeledamöter och ersättare i fullmäktige). Då kan nämnden kallas utskott, 31 §

Puheenjohtajamalli = (ny) Ordförandemodell = Ministermodellen (ordförandena i nämnderna är alla ledamöter av kommunstyrelsen) 31 §

Lautakuntamalli = (ny) Nämndmodell (den vanliga modellen)

Päätoiminen tai osa-aikainen luottamushenkilö = (ny) =
förtroendevald på hel- eller deltid (obs! ej anställd)

Luottamushenkilön erottaminen kesken toimikauden =
Återkallande av förtroendeuppdrag under pågående mandattid
(34 §, obs! Inte avskedande eller uppsägning!)

Kunnanjohtajan irtisanominen = uppsägning av kommundirektör
(43 §)

Kunnanjohtajan eroraha = Kommundirektörs avgångsvederlag
Johtajasopimus = Direktörsavtal

Kuntastrategia = (ny) kommunstrategi

Kunnanosahallinto = kommundelsförvaltning
Alueellinen toimivalta = delområdesorgans behörighet

VI VAD ÄR SAMKOMMUNER OCH AFFÄRSVERK?

8 kap. Samarbete mellan kommuner och 9 kap. Kommunala affärsverk

Kunnallinen liikelaitos = Kommunalt affärsverk

Ett affärsverk är en del av kommunen och producerar ofta lagstadgad basservice, som kommunen är skyldig att ordna (t.ex. vattenverk och elverk).

Affärsverk bedriver affärsverksamhet, men kan också ha myndighetsuppgifter, som kommunen finansierar.

Liikelaitoskuntayhtymä = Affärsverkssamkommun

Johtokunta = Direktion

VII VEM KAN BLI FÖRTROENDEVALD I KOMMUNEN OCH HUR INRÄTTAS TJÄNSTER DÄR? 10 kap. Förtroendevalda och personal 11 kap. Personal

VIII HUR FATTAS BESLUTEN I KOMMUNEN?

12 kap. Besluts- och förvaltningsförfarande

Hyvä hallinto- ja johtamistapa = (ny) corporate governance (i förvaltningsutskottets betänkande) = god förvaltnings- och ledningspraxis

Hallintosääntö = Förvaltningsstadga

Sähköinen kokous = (ny) Elektroniskt sammanträde, 99 §

Yleinen tietoverkko = Det allmänna datanätet

Sähköinen päätöksentekomenettely = (ny) Elektroniskt beslutsförfarande, 100 §

Suljettu tietojärjestelmä = (ny) Slutet informationssystem

Palvelussuhdejäävi = anställningsjävi

Yhteisöjäävi = Samfundsjäv

Toimivallan siirtäminen = delegering (av behörighet, det vill säga beslutanderätt)

Toimivallan edelleen siirtäminen = vidaredelegering

Valtuuston päätösten laillisuuden valvonta = Tillsyn över lagligheten i fullmäktiges beslut

Henkilövalinta = Personval (Beslut som gäller personval kallas "val")

Enemmistövaali = Majoritetsval

Suhteellinen vaali = Proportionella val (möjliga när flera än en ska väljas)

Eriävä mielipide = Avvikande mening, 106 §

Kunnan ilmoitukset = Kommunala tillkännagivanden (108 §)

Tarkastuslautakunnan arviointikertomus = (ny) Revisionsnämndens utvärderingsberättelse (109 §)

IX HUR SKÖTS KOMMUNENS EKONOMI?

13 kap. Kommunens ekonomi

Suunnittelmakausi = Planperiod (tidigare ”planeperiod”)

Osallistuva budjetointi = (ny) deltagande budgetering (interaktiv budgeteringsprocess)

Alibudjetointikielto = Förbud mot underbudgetering

Talousarvioin toteutuminen (toteutuma) = Budgetutfall(et)

Hallinnon ja talouden tarkastus = granskning av förvaltning och ekonomi 121 §

Sisäinen valvonta = Intern kontroll 123 §

Riskien hallinta = Riskhantering 123 §

Käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa = driftsekonomi- och resultaträkningsdel, 110 §

Investointi- ja rahoitusosa = Investerings- och finansieringsdel, 110 §

Alijäämän kattamisvelvollisuus = Skyldighet att täcka underskott

Arviointimenettely = Utvärdering (av s.k. kriskommuner) 118 §

Vuosikate = Årsbidrag

Tunnusluku = Nyckeltal

Vakavaraisuus = soliditet

Raja-arvo = gränssvärde

Suhteellinen velkaantuminen = relativ skuldsättning

X HUR GRANSKAS KOMMUNENS VERKSAMHET?

Hallinnon ja talouden tarkastus = granskning av förvaltning och ekonomi

XI NÄR KOMMUNEN KONKURRERAR MED ANDRA

15 kap. Kommunens verksamhet på marknaden

Kunnan toiminta kilpailutilanteessa markkinoilla = Kommunens verksamhet i ett konkurrensläge på marknaden

När kommunens sköter en i 7 § avsedd uppgift i ett konkurrensläge på marknaden, har kommunen

Yhtiöttämismisvelvollisuus = bolagiseringskyldighet 126 §

Kilpailuneutraliteetti = konkurrensneutralitet

Undantag från bolagiseringskyldighet framgår av 127 §

SGEI = Services of General Economic Interest

Yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvät palvelut = Tjänster av allmänt ekonomiskt intresse.

SGEI definieras som ekonomiska tjänster av synnerligen stor betydelse för allmänheten som definierats av det allmänna och som fullgörs av privata företag och som inte skulle fullgöras utan ett åläggande från det allmänna (t.ex. YLE, Kvarkentrafik, ARA-produktion av bostäder).

Palveluvelvoite = (ny) Skyldighet att tillhandahålla tjänster 131 §

För att trygga tjänster som behövs med tanke på kommuninvånarnas välfärd kan kommunen ålägga en tjänsteproducent som bedriver verksamhet i ett konkurrensläge på marknaden att en temporär skyldighet att tillhandahålla tjänster i sådana fall där marknaden fungerar bristfälligt. Därvid ska Europeiska kommissionens bestämmelser om statligt stöd och allmänt ekonomiskt intresse beaktas.

Sidosyksikkö (inom offentlig upphandling) = anknuten enhet, in-house -enhet

Valtiontuki = statligt stöd (obs! Ej statsstöd!)

Märk! Kan vara stöd som beviljas av *kommunens* medel!

Regleras i EU-lagstiftning (artikel 107 i FEUF)

Vid borgen till förmån för ett företag är det inte fråga om statligt stöd om investeringen sker med iakttagande av den marknadsekonomiska investeringsprincipen (= markkinataloussijoittajaperiaate), vars villkor fastställts genom tillkännagivande av EU-kommissionen.

Vähämerkityksinen tuki = Stöd av mindre betydelse (de minimis-stöd)

För statligt stöd till SGEI-tjänster gäller lindrigare regler.

MÄRK! Postlagen: Yleispalvelu = Samhällsomfattande tjänster

23 § i postlagen: Åläggande av skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster: Kommunikationsverket ska genom sitt beslut ålägga ett eller flera postföretag skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster, om bedömningen av marknaden visar det vara nödvändigt för tryggnad av de samhällsomfattande tjänsterna. Beslutet ska grunda sig på principerna om öppenhet, proportionalitet och icke-diskriminering.

XII HUR KAN MAN FÅ FELAKTIGA BESLUT RÄTTADE I KOMMUNEN?

16 kap. Begäran om omprövning och kommunalbesvär

Oikeussuojakeinot = Rättsmedel (se 134-135 §)

Repressiiviset = repressiva (i efterhand verkande)

De repressiva kan indelas i

- Förvaltningsinterna rättsmedel (= hallinnon sisäiset oikeussuojakeinot), av vilka det viktigaste är **omprövning (ny) = tidigare rättelseyrkande = oikaisuvaatimus**

Framställa begäran om omprövning eller **begära** omprövning = tehdä oikaisuvaatimus.

Omprövning kan begäras både på ändamålsenlighets- och laglighetsgrunder = tarkoituksenmukaisuus- ja laillisuusperusteella

Förvaltningsexterna rättsmedel (= hallinnon ulkoiset oikeussuojakeinot) **kommunalbesvär** = kunnallisvalitus)

Anföra kommunalbesvär = tehdä kunnallisvalitus

Om beslutet är fattat av något annat organ än fullmäktige, måste i allmänhet begäran om omprövning framställas innan kommunalbesvär får anföras.

Kommunalbesvär kan anföras endast på laglighetsgrund.
OBS! Besvär är ett ord som alltid står i pluralis!

Omprövning är **förvaltningsförfarande** = hallintomenettelyä
Kommunalbesvär är **förvaltningsrättsskipning** eller **förvaltningsprocess** = hallintolainkäyttöä

Beslut som gäller beredning = valmistelua eller verkställighet = täytäntöönpanoa kan inte överklagas = eivät ole valituskelpoisia

Valituskielto = besvärshöjning

Meningsskiljaktigheter som gäller t.ex. avtal mellan kommuner avgörs genom förvaltningstvistemål = hallintoriita

Enligt förvaltningslagen kan en myndighet under vissa förutsättningar rätta ett sakfel eller skrivfel:

Asiavirheen korjaaminen = Rättelse av sakfel

Kirjoitusvirheen korjaaminen = Rättelse av skrivfel

Virheellisen päätöksen poistaminen = Undanröjande av felaktigt beslut

Fullmäktiges arbetsordning och instruktioner försvinner

Några andra uttryck:

Rajapinta = gräns mellan, i mötet mellan

Reunaehto = villkor, begränsande villkor

Tack för mig!

